

**Борис Олегович
МІЛЬКОВ**
вчений, хірург, наставник
до 85-річчя від дня народження

**Borys Olegovych
MILKOV**
Scientist, Surgeon, Tutor
To the 85-th anniversary

2 квітня 2017 р. виповнилося б 85 років від дня народження професора Бориса Олеговича Мількова, заслуженого діяча науки і техніки України, засновника відомої в Україні та за її межами науково—практичної школи хірургів, який протягом багатьох років завідував кафедрою факультетської хірургії Черновецького медичного інституту. Б. О. Мільков народився 1932 р. в місті Холм Люблінської області (Польща) у православній з прадідів родині священиків. Це була інтелігентна у четвертому поколінні родина. Один з прадідів—священиків закінчив математичний факультет Віденського університету. Обидва діди були настоятелями кафедрального собору в Луцьку, мали вищі церковні нагороди. Дід О.В. Мільков, окрім духовної освіти, мав також вищу цивільну, закінчивши імператорський Московський археологічний інститут. Серед рідних Б. О. Мількова був І. І. Огієнко (Іларіон) — митрополит УАПЦ, відомий український вчений, політичний, громадський і церковний діяч.

Батьки Б. О. Мількова закінчили Варшавський університет, мати — факультет іноземних мов, батько — богословський факультет, і вже на той час захистив дисертацію, здобувши ступінь магістра богослов'я, після чого викладав релігію у школах та гімназіях міста.

Друга світова війна позначилась на родині Мількових, яка у 1945 р. була переселена у Бердянськ. По закінченні школи у 1950 р. Б. О. Мільков вступив на I курс лікувального факультету Дніпропетровського медичного інституту. Ще студентом він відчував схильність до хірургії. У той час завідувачем кафедри факультетської хірургії був відомий хірург проф. М. О. Кімбаровський, який благословив здібного студента на участь у хірургічному гуртку при кафедрі факультетської хірургії. У клініці цієї кафедри Б. О. Мільков проходив літню виробничу практику.

Навчання Борису Олеговичу давалося досить легко, іспити в основному здавав на "відмінно", а добрий гумор, весела, доброзичлива вдача завжди згуртовували біля нього справжніх друзів. Вільний від навчання час він присвячував спорту. Бокс, штанга, веслування на байдарках — улюблені види спорту. Неодноразово у змаганнях на першість СРСР, України він виборював призові місця.

По завершенні у 1956 р. навчання в медичному інституті Борис Мільков був направлений на роботу хірургом медсанчастини рудника "Інгuleць" Широківського району Дніпропетровської області, де працював у хірургічному відділенні, кабінеті поліклініки, за сумісництвом — патологоанатомом. Ці перші кроки становлення Бориса Олеговича як хірурга тривали до 1960 р. Вже тоді він не обмежував себе тільки хірургічною роботою, а прагнув дослідницького, наукового обґрунтування тих хірургічних прийомів, які використовував на практиці. Робота на 0,5 ставки патологоанатома давала молодому хірургу можливість виконувати хірургічні втручання спочатку на трупах, відшліфовуючи техніку, і лише потім застосовувати їх у клініці. Крім того, Б. О. Мільков працював за сумісництвом як санітарний лікар з промисловості.

Вже у перші роки практичної роботи хірурга Б. О. Мількова у медичних журналах з'явилися його публікації, наукові статті, що мали на меті бажання поділитися власними неординарними спостереженнями, результатами клінічних досліджень. Ще у 1959 р. Б. О. Мільков опублікував статтю, присвячену пораненням перикарда, після чого оприлюднив низку робіт, в яких описував нестандартні спостереження в невідкладній хірургії черевної та грудної порожнин. Оті перші спроби аналізувати, намагання узагальнити розрізнені спостереження, звести їх до певної зако-

номірності визначили подальше становлення Бориса Олеговича Мількова як хірурга—науковця.

У 1960 р. Б. О. Мільков вступив до клінічної ординатури при Інституті грудної хірургії АМН СРСР (Москва). Навчання надовго визначило подальший напрямок його практичної діяльності та наукового пошуку. Після його завершення Борис Олегович працював ординатором, а потім завідувачем Обласного торакального відділення 16—ї міської лікарні Дніпропетровська. Результатом невтомної дослідницької та новаторської роботи був захист кандидатської дисертації "Спонтанний пневмоторакс у практично здорових людей", який відбувся у 1967 р. у Дніпропетровську. У дослідженні Б. О. Мільков не лише запропонував методи хірургічного втручання й дренажу плевральної порожнини, які нині є класичними, а й розробив заходи інтенсивного лікування та реабілітації хворих.

У 1969 р. Б. О. Мільков був обраний на посаду асистента кафедри госпітальної хірургії № 2 Дніпропетровського медичного інституту, якою керував заслужений діяч науки і техніки УРСР, видатний вчений, професор Д. П. Чухрієнко — вчитель та наставник Б. О. Мількова. Згодом Б. О. Мількова обрали на посаду доцента кафедри. В своїй роботі він значну увагу приділяв підготовці молодих хірургів. У 1973 р. видав навчальний посібник, у 1975 р. у статті "Пути улучшения подготовки хирургов" вказав на необхідність безперервного послідовного навчання, постійного вдосконалення і самоосвіти, що нині вважають основою підготовки фахівців.

Плідна робота у клініці, потяг до нового, хист науковця—аналітика дали свої результати. У 1975 р. Б. О. Мільков захистив докторську дисертацію "Закрытая травма груди", в якій узагальнив результати лікування понад 4500 хворих, запропонував оригінальні методи діагностики й лікування. В дослідженні було вперше вказано на відмінності змін функціонального стану різних систем організму при травмі грудей. Вперше запропоноване застосування дихальної гімнастики в оперованих хворих, що у наш час є неодмінним компонентом лікування в усьому світі. У 1978 р. Б. О. Мільков обраний на посаду професора кафедри госпітальної хірургії № 2 Дніпропетровського медичного інституту.

Доля розпорядилась так, що 1979 р. професор Б. О. Мільков був переведений на роботу у Чернівецький медичний інститут. Саме тут, на мальовничій Буковинській землі, яка стала для нього рідною, Борис Олегович повною мірою розкрився і реалізував себе як талановитий організатор, видатний науковець і прекрасний багатопрофільний хірург. З 1979 по 1980 р. Борис Олегович працював на посаді професора кафедри факультетської хірургії, у 1980 р. призначений завідувачем цієї кафедри. Впродовж 17 років професор Б. О. Мільков очолював цю провідну хірургічну клініку. За цей період він згуртував прекрасний колектив, організував його навчальну та науково—практичну діяльність на високому рівні. Під його керівництвом почали розробляти актуальні проблеми торакальної та абдомінальної хірургії.

Б. О. Мільков організував торакальне відділення факультетської клініки, де почали розробляти науково обґрунтовані підходи до лікування потерпілих при поєднаній травмі грудей, нові методи хірургічного лікування хворих при емпіємі плеври, профілактики післяопераційних ускладнень. Розроблений метод накладання гастростоми при операції Торека з використанням черевної частини стравоходу, що дозволило уникнути виконання лапаротомії. Для оклюзії правого головного бронха при його нориці Б. О. Мільков вперше на Буковині застосував трансстернальний трансперикардальний доступ, при нориці лівого головно-

го бронха — правобічний контралатеральний доступ у власній модифікації. Як ознаку вищої хірургічної майстерності співробітники згадують виконану професором Б. О. Мільковим операцію торакопластики з резекцією ІХ — Х ребер та половини лопатки. За цією тематикою під керівництвом Б. О. Мількова виконані 3 кандидатські дисертації, видані монографії "Закрытые повреждения органов грудной клетки" (1982), "Неотложная торакальная хирургия" (1989).

Суттєвий внесок зроблений Б. О. Мільковим у розробку питань діагностики, клініки та лікування гострих захворювань органів черевної порожнини. Запропоновані інформативні методи ранньої діагностики запальних процесів у черевній порожнині з використанням тепло— та термометрії, електрофізіологічних показників та біологічних проб. Вагомим є науковий і практичний здобуток Б. О. Мількова у вирішенні проблеми гострого перитоніту. Вперше запропоновано при поширених формах перитоніту використовувати повторно заплановане розкриття черевної порожнини для санації. Цей метод під назвою "програмова лапарооперація" широко застосовують не лише на Буковині і в Україні, а й далеко за її межами. Широке впровадження лапарооперації у практику дало можливість переглянути хірургічну тактику при поширених формах перитоніту, покращити результати лікування хворих. Б. О. Мільков досліджував нові аспекти патогенезу та можливості діагностики різних форм перитоніту, вдосконалив класифікацію, в якій обґрунтовано ступінь тяжкості, уточнені показання до виконання різних хірургічних втручань і методів детоксикації. З цієї проблеми захищені 3 докторські та 11 кандидатських дисертацій, видані монографії "Острый гнойный перитонит" (1997), "Перитонит як ускладнення гострого холециститу" (2000), "Місцевий перитоніт" (2001). Визнанням внеску Б. О. Мількова у розвиток медичної науки було його обрання членом редакційних рад журналів "Буковинський медичний вісник", "Українські медичні вісті" (Київ), головою товариства хірургів Чернівецької області, головою Буковинської крайової організації Всеукраїнського лікарського товариства.

Велику увагу приділяв Борис Олегович підготовці наукових кадрів. Під його керівництвом виконані 3 докторські та 15 кандидатських дисертацій. Робота під керівництвом Майстра стала поштовхом до наукового зростання нинішніх професорів А. Г. Іфтодія, В. П. Польового, Д. Б. Домбровського.

Вагомий внесок вніс професор Б. О. Мільков у вдосконалення навчального процесу. Лекції Бориса Олеговича користувались великою популярністю серед студентства. Коли він входив в аудиторію читати лекцію, студенти зустрічали його оплесками. За редакцією Б. О. Мількова видані численні навчально—методичні посібники: "Хирургические манипуляции" (1982, 1985), "Клинические задачи" (1987), "Хирургическая практика" (1988) тощо. Під керівництвом Б. О. Мількова у 1991 р. виданий унікальний посібник — атлас "Соединение тканей в хирургии", який і донині є настільною книгою як хірургів — початківців, так і досвідчених лікарів. Широкою популярністю серед медиків користується книга "Размышления хирурга" (1993), яка є своєрідним введенням у хірургічну спеціальність.

Поєднання різнобічних наукових інтересів з розумінням завдань практичної охорони здоров'я дозволило Б. О. Мількову працювати і в цьому напрямку. Прекрасний організатор і знаний хірург, Борис Олегович упродовж 12 років працював проректором з лікувальної роботи Чернівецького державного медичного інституту, зробив вагомий внесок у впровадження наукових розробок у практичну ме-

дицину. Серед практичних лікарів добре відома монографія "Неотложная хирургическая помощь в условиях сельской врачебной амбулатории" (1987).

Науковий доробок Б.О.Мількова, присвячений різним напрямкам хірургії, викладений більш ніж у 320 друківаних працях, 16 винаходах та патентах, 12 інформаційних листках МОЗ України. За його редакцією вийшла серія збірників матеріалів науково—практичних конференцій, проведених Чернівецьким обласним науковим товариством хірургів, незмінним головою якого його обирали понад 20 років. Професор Б. О. Мільков нагороджений численними відзнаками — значком "Відмінник охорони здоров'я", "Изобретатель СССР", почесним значком Вищої школи СРСР "За отличные успехи в работе", дипломом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР, преміями ім. В. Залозецького, Ю. Федьковича.

Численним учням, друзям, колегам професор Б. О. Мільков запам'ятався не лише як хірург і науковець, а й як духовний наставник. Борис Олегович був духовною, глибоко і щиро віруючою людиною. Це був пошук душі, справжнє почуття, яке відчувалось у кожній клітині його щирої людяності, його ества. Віра в Бога для Бориса Олеговича і для його родини — це було його життя. Багато книг він присвятив проблемам релігії, вихованню молоді у світі прекрасного, одна з них — "Мое видение Бога" (1995) — відома далеко за межами Буковини.

У пам'яті людей Борис Олегович Мільков залишився як багатогранна, неординарна особистість, Людина з великою і доброю душею. Його життєвий шлях назавжди залишиться прикладом, а творча спадщина ще довгий час буде джерелом натхнення для багатьох, хто шукає нового.

*Проф. І. Ю. Полянський, проф. Ф. В. Гринчук, проф. В. В. Білоокій, проф. Д. Б. Домбровський,
д. мед. н. В.В. Максим'юк, доц. М. М. Гресько, доц. В. В. Андрієць, доц. С. П. Бродовський, доц. В. В. Тарабанчук,
к. мед. н. М. І. Шеремет, к. мед. н. Я. В. Гирла, к. мед. н. В. І. Москалюк*

